

**Wpływ rozwoju automatyzacji
w bibliotekach
na formę i jakość
ich działalności informacyjnej**

IX KRAJOWE FORUM INFORMACJI NAUKOWEJ I TECHNICZNEJ

25 - 28 września 2007

ZAKOPANE

Oczekiwania wobec automatyzacji

- Dążenie do usprawnienia codziennych czynności bibliotecznych,
- Redukcja kosztów związanych z działalnością biblioteki,
- Ułatwienie zarządzania biblioteką,

oraz

- Przyspieszenie obsługi czytelników,
- Wdrożenie mechanizmów współpracy między bibliotekami,
- Usprawnienie procesu wymiany informacji,
- Umożliwienie szybkiego i łatwego dostępu do tekstu.

Czynniki wpływające na ewolucję form działalności informacyjnej

- Rozwój publikacji elektronicznych,
- Internetowe repozytoria tekstów,
- Elektroniczna obsługa procesów bibliotecznych,
- Komputerowe katalogi bibliotek i konsorcjów oraz katalogi centralne,
- Rosnąca popularność internetu,
- Wolny dostęp jako podstawowa forma udostępniania zasobów bibliotecznych.

Nowe nośniki informacji nowym wyzwaniem dla biblioteki

- Płyty CD i DVD towarzyszące drukom zwartym i wydawnictwom ciągłym,
- Dokumenty wtórne tworzone w bibliotekach drogą digitalizacji własnych zbiorów w celu ochrony materiałów oryginalnych i ułatwienia dostępu do wielu unikalnych tekstów,
- Dokumenty samoistne na nośnikach elektronicznych, oddzielnie katalogowane i inwentaryzowane,
- Dostęp on-line do baz danych.

Elektroniczna obsługa procesów bibliotecznych

rola zintegrowanych systemów bibliotecznych polega na wykonywaniu różnych funkcji na jednej, wspólnej bazie danych

*Alain Jacquesson: Automatyzacja bibliotek.
Zarys historyczny, strategia , perspektywy.*

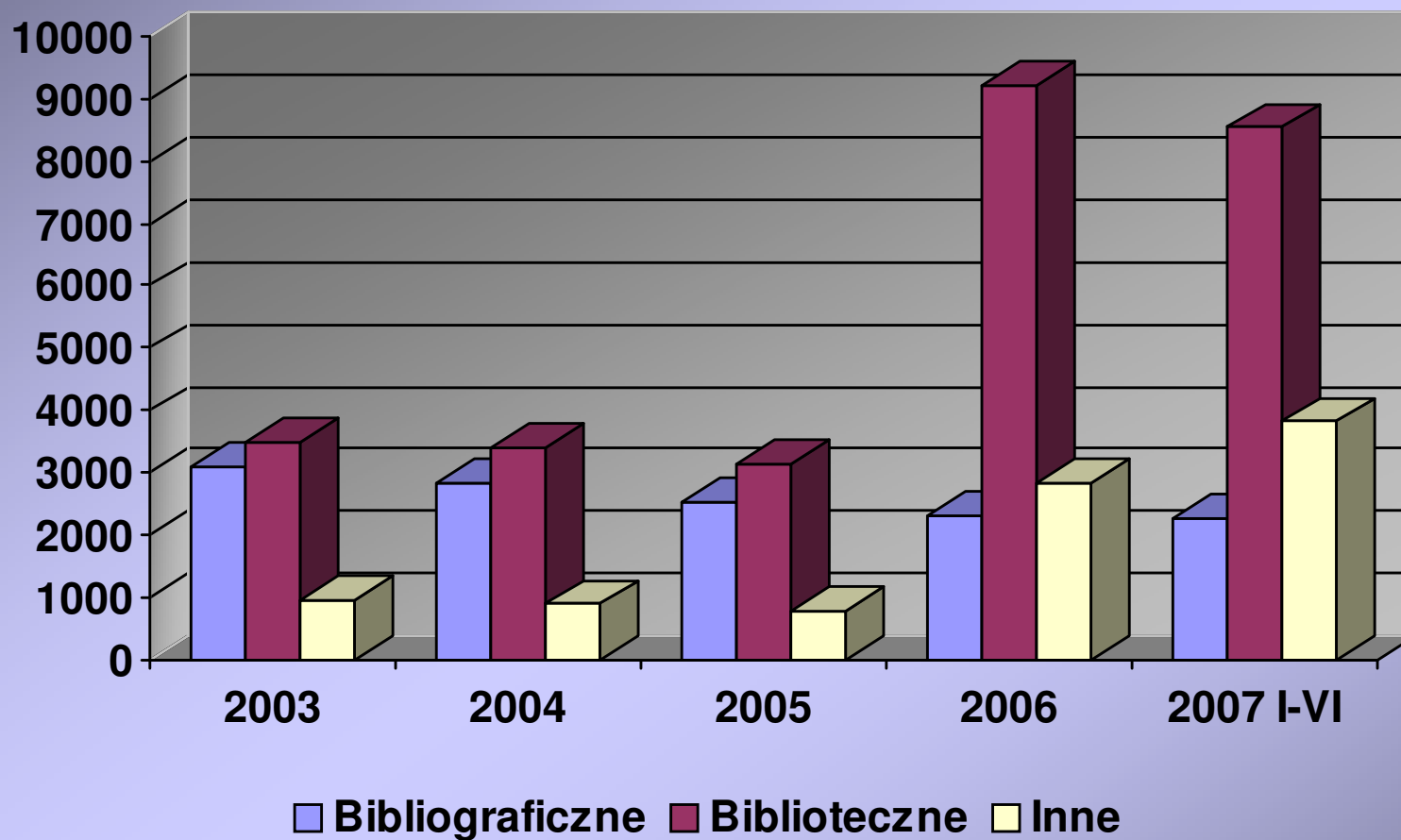
Wpływ automatyzacji na jakość usług informacyjnych i rozszerzenie zakresu oferowanej informacji

- Katalogi komputerowe bibliotek (OPAC),
- Wspólne katalogi konsorcjów,
  - **Wspólny katalog bibliotek ŁASB**
- Katalogi centralne,
  - **NUKat**
  - **KARO**
- Elektroniczna rejestracja wypożyczeń i elektroniczne zamawianie (CSA)

Działalność informacyjna a potrzeby czytelnicze

Charakterystyczne zjawiska ostatnich lat:

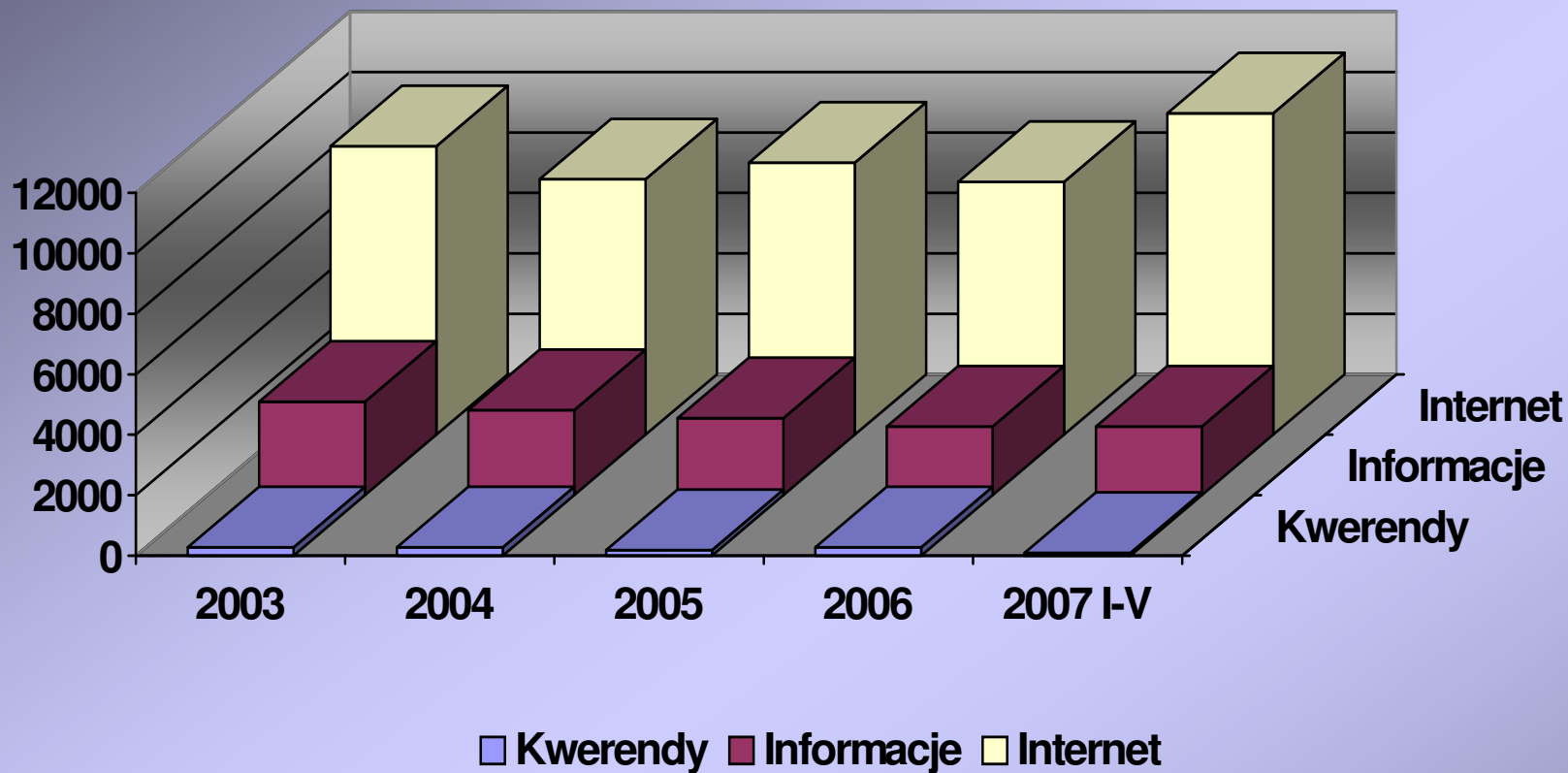
- Systematycznie malejąca liczba czytelników
- Zmniejszająca się liczba tradycyjnych informacji bibliograficznych i liczba kwerend
- Wysoki poziom zainteresowania bazami
- Stały wzrost użytkowników internetu

Wykres 1. Informacje udzielane czytelnikom przez bibliotekarzy

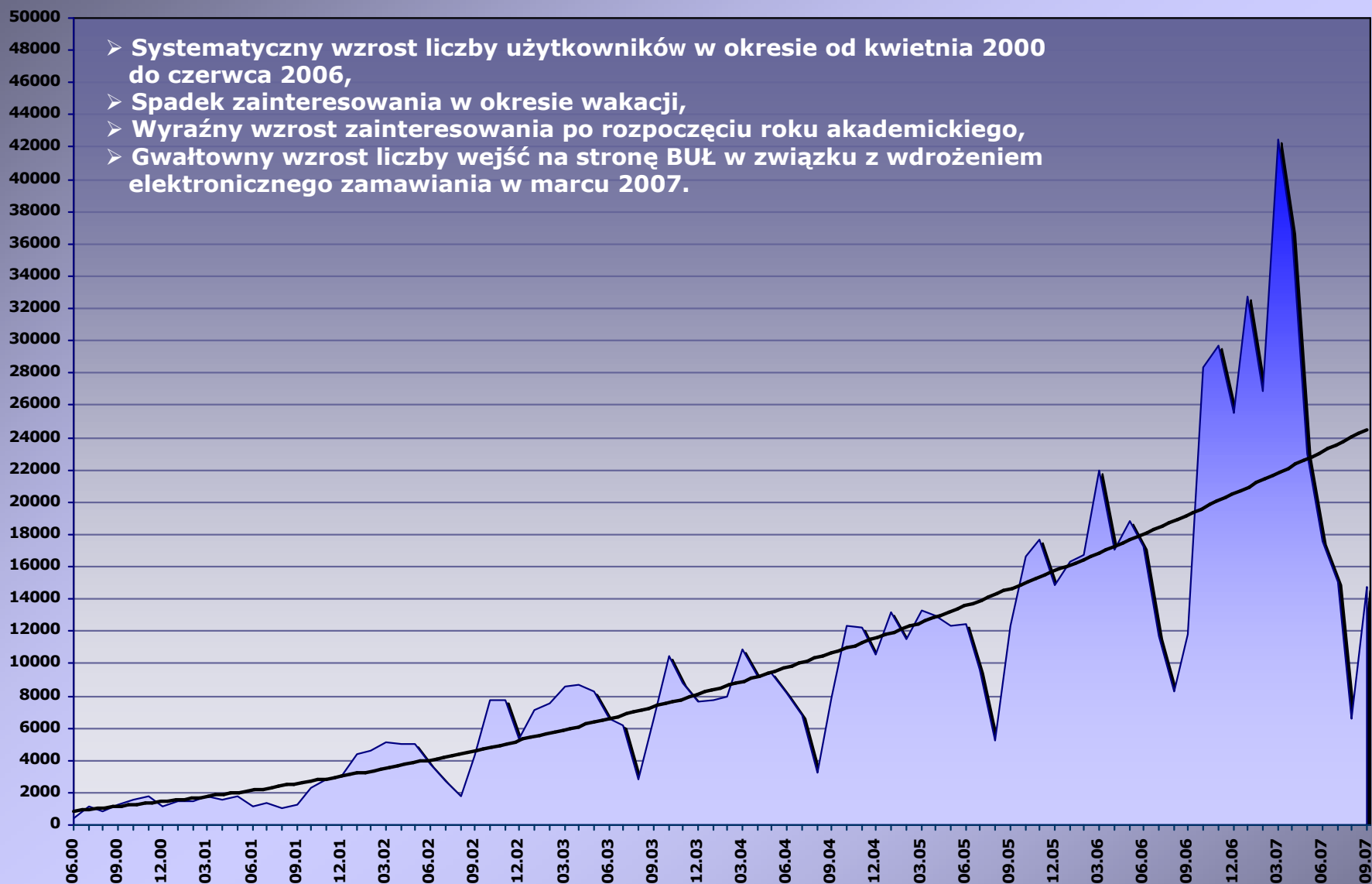
Oddziału Informacji Naukowej i Prac Dydaktycznych BUŁ w latach 2003-2006. Opracowanie własne.

Wykres 2. Liczba informacji bibliograficznych i liczba sporządzonych kwerend na tle wykorzystania internetu w BUŁ w latach 2005-2007. Opracowanie własne.

Wzrost zainteresowania internetem:

Wykres 3. Liczba miesięcznych wejść na stronę BUŁ od momentu wprowadzenia statystyk (kwiecień 2000) do września 2007.
Wykres nie obejmuje wejść z sieci lokalnej BUŁ.

Wpływ komputeryzacji na formy działalności informacyjnej

bezpośredni:

- Nowe formy szkolenia bibliotecznego

pośredni:

- Poszukiwania nowych sposobów i metod dotarcia do świadomości współczesnego czytelnika
  - ***Happening – czy może stanowić alternatywę dla tradycyjnej działalności informacyjnej?***

Czego oczekuje czytelnik:

- Szybkiego i łatwego dostępu do gromadzonych przez nią zbiorów, do lektur i tekstów, niezależnie od nośników, na jakich są przechowywane
- Szerokiego dostępu do internetu

a czego nie oczekuje:

- Bliższej współpracy z bibliotekarzem

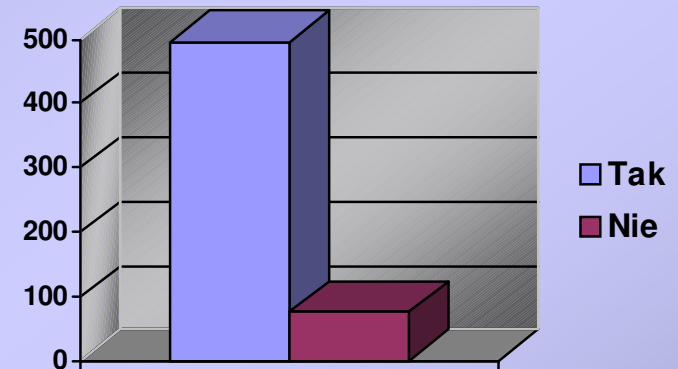
Próby nawiązania dialogu z czytelnikiem za pośrednictwem internetu

- Pytania o ocenę zmian zachodzących w bibliotece i nowych form udostępniania zbiorów:
  - **Wolnego dostępu,**
  - **Elektronicznego zamawiania**
- Udostępnienie adresów e-mail na stronie internetowej:
  - **W celu zgłaszania uwag i propozycji dotyczących funkcjonowania biblioteki - @napisz do biBUŁy,**
  - **W celu zgłaszania propozycji wzbogacenia księgozbioru w wolnym dostępie o pozycje potrzebne czytelnikom - @zapropnuj książkę**
  - **Do kontaktów z Oddziałem Informacji Naukowej - @informacja BUŁ**

Zmiany w BUŁ – reakcja czytelników

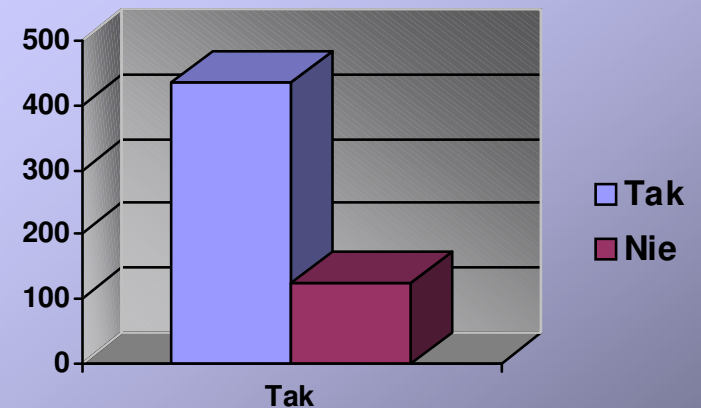
- Czy wolny dostęp ułatwia dotarcie do książki?

- **Oddano 496 (87%) na TAK**
- **oraz 76 (13%) głosów na NIE,**
- **łącznie głosowano 572 razy**

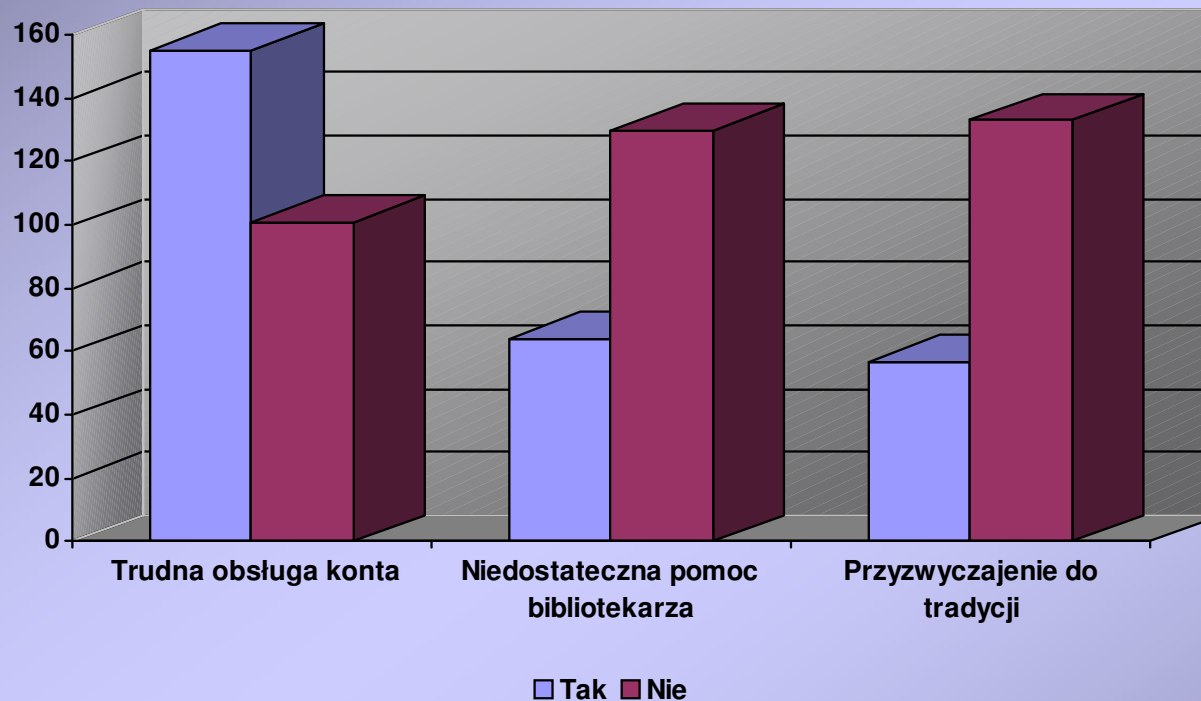

- Czy elektroniczne zamawianie jest korzystne dla czytelnika

- **Oddano 437 (78%) na TAK**
- **oraz 125 (22%) głosów na NIE,**
- **łącznie głosowano 562 razy**

Dlaczego elektroniczne zamawianie nie jest korzystne dla czytelnika?

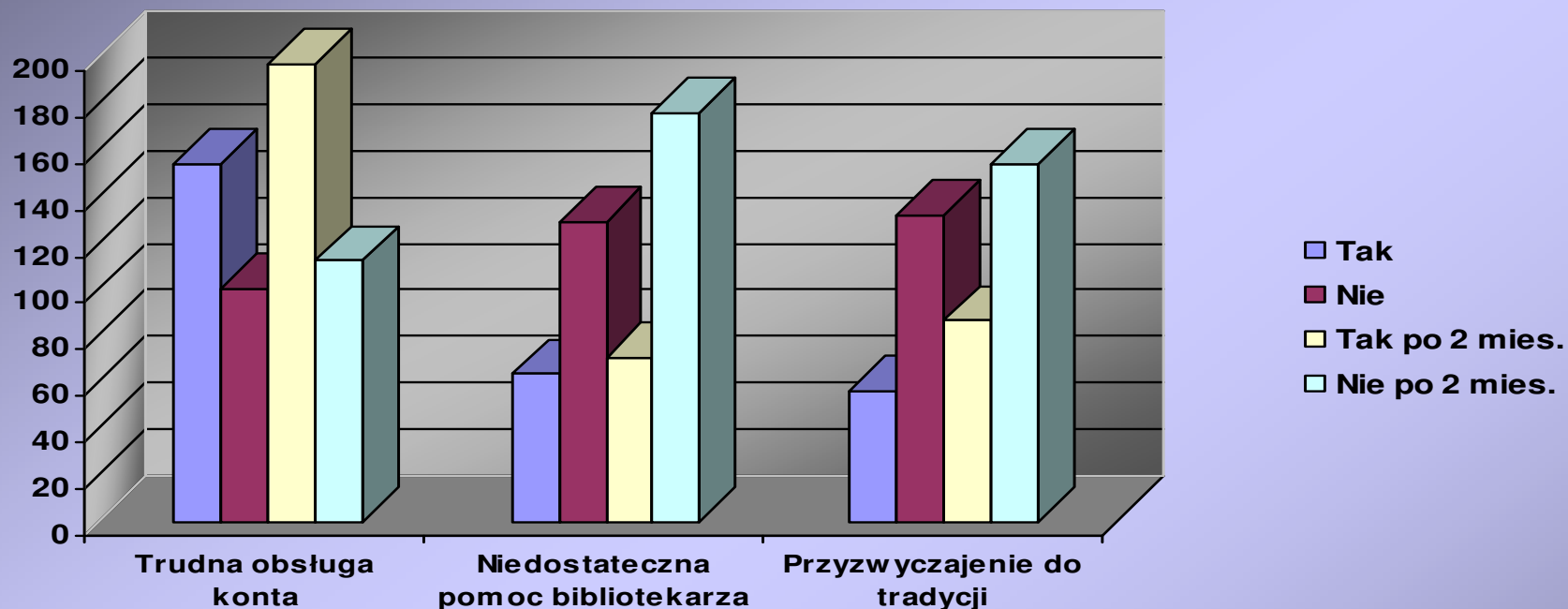

Skomplikowana obsługa konta czytelnika – 256 głosów
155 (61%) głosów na TAK   101 (39%) głosów na NIE,

Niedostateczna pomoc bibliotekarza – 194 głosy
64 (33%) głosów na TAK   130 (67%) głosów na NIE,

Przyzwyczajenie do wypisywania rewersów – 190 głosów
57 (30%) głosów na TAK   133 (70%) głosów na NIE,

Wyniki po 2 miesiącach:

Skomplikowana obsługa konta czytelnika – 311 głosów

198 (63,7%) {61%} głosów na TAK

113 (36,3%) {39%} głosów na NIE,

Niedostateczna pomoc bibliotekarza – 248 głosy

71(28,6%) {33%} głosów na TAK

177 (71,4%) {67%} głosów na NIE,

Przyzwyczajenie do wypisywania rewersów – 242 głosów

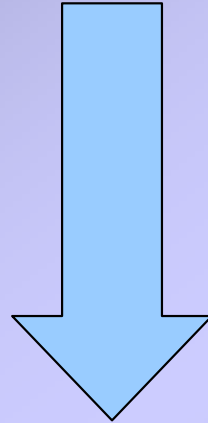
87 (36%) {30%} głosów na TAK

155 (64%) {70%} głosów na NIE,

Liczby w nawiasach dotyczą danych sprzed 2 miesięcy

Niewielka liczba głosujących i mała aktywność czytelników
w kontaktach e-mail

Czytelnik nie czuje potrzeby kontaktu
z bibliotekarzem i nie chce uczestniczyć w
tworzeniu przyjaznego środowiska w bibliotece

Przyczyny niezadowolenia czytelników:

- Być może było zbyt mało czasu na przyzwyczajenie się do bardzo istotnych zmian w zasadach funkcjonowania biblioteki,
- Kłopoty systemowe występujące zawsze na początku wdrożenia nowego modułu zintegrowanego systemu bibliotecznego mogły budzić zniecierpliwienie,
- Pewna liczba czytelników nie korzysta na co dzień z komputera i nie ma wprawy w posługiwaniu się tym narzędziem,
- Bibliotekarz nie zawsze potrafi udzielić fachowej pomocy, na co zresztą część głosów wskazywała.

AUTOMATYZACJA:

TAK

CZY

NIE

???

PODSUMOWANIE:

Automatyzacja spełniła pokładane w niej nadzieje:

- Wpłynęła na przyspieszenie procesów bibliotecznych,
- Wpłynęła na rozwój nowych metod działalności informacyjnej,
- Spowodowała wzrost aktywności bibliotekarzy w kierunku poszukiwania bardziej efektywnych sposobów porozumienia z czytelnikiem,
- Stała się narzędziem realizacji funkcji informacyjnej biblioteki na miarę XXI wieku.

Dziękuję za uwagę,

Mariola Augustyniak
Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego